

GEBUIKELIJKE BEKNOPTTE INDELING VAN DE PSYCHOFARMACA IN 5 GROEPEN.

(**Versie voor Nederland** met veel voorkomende merknamen <hoofdletter> en generische namen <kleine letter>)

1. Anxiolytica(angstremmers) / hypnotica(slaapmiddelen)

-Benzodiazepinen

-Anxiolytica: *Valium(diazepam), Temesta(lorazepam), Seresta(oxazepam), Tranxene(clorazepinezuur), Xanax(alprazolam)*

-Hypnotica: *Normison(temazepam), Imovane(zopiclon), Stilnoct(zolpidem), Loramet(lormetazepam),*

-Anderen (*buspiron, β -blokkers, antihistaminica, melatonine, antidepressiva*)

1.1. Indicaties:

Overmatige angst en spanning (anxiolytica = langwerkend)

Slaapproblematiek (hypnotica = kortwerkend)

Verhoogde spierspanning, epilepsie, ontwenning alcohol, delier, katatonie

1.2. Belangrijkste bijwerkingen:

sufheid, spierverslapping, tragere reflexen, vergeetachtigheid, minder alert, verminderde ademhalingsreflex (vooral bij oudere mensen met longproblemen), kans op verslaving en misbruik, gevaarlijk effect op foetus

2. Antidepressiva

-Klassieke antidep.: levensgevaarlijk bij overdosering

Nortrilen(nortriptyline), Anafranil (clomipramine), Tryptizol(amitriptyline), Imipramine(imipramine)

-Moderne antidep.: minder gevaarlijk

Cipramil(citalopram), Seroxat(paroxetine), Remeron(mirtazepine), Lexapro(escitalopram), Efexor(venlafaxine), Prozac(flouxetine), Zoloft(sertraline), Fevarin(flvoxamine)

-Anderen: MAO-remmers(*Aurorix, Parnate*), *Wellbutrin XR(bupropion)*

2.1. Indicaties:

Depressieve- en angststoornissen

Eetstoornissen, premenstrueel syndroom, impulsiviteit, chronische pijn, ADHD, slaapstoornis

2.2. Belangrijkste bijwerkingen:

droge mond, obstipatieverminderde maag-darmmotiliteit, wazig zich bij lezen, moeilijk plassen, hartkloppingen, sufheid, gewichtsverandering, lage bloeddruk bij rechtstaan, verhoging van leverenzymen, misselijkheid, seksuele stoornissen, transpiratie, slapeloosheid, onrust, tremor, diarree, toename lichaamsgewicht, angst, hoofdpijn en verminderde eetlust. Niet aangetoond schadelijk voor de foetus (liefst niet bij zwangerschap)

2.3. Enkele weetjes

-Het duurt meestal 2 tot 4 weken vooraleer een effect te merken is op de depressie.

-Antidepressiva moeten iedere dag en regelmatig ingenomen worden of helemaal niet. Na de depressie minstens nog half jaar verder gebruiken.

-Antidepressiva zijn niet verslavend.

3. Antipsychotica

-Klassieke antips.: Haldol(haloperidol), Dipiperon(pipamperon), Cisordinol(zuclopentixol), Truxal(chloorprotixeen), Semap(penflurileen), Orap(pimozide), Impromen(broomperidol)

-Atypische antips.: minder bewegingsstoornissen, meer gewichtstoename, meer seksuele stoornissen, beter werkzaam tegen afvlakking bij schizofrenie(?) Risperdal(risperidone), Seroquel(quetiapine), Zyprexa(olanzepine), Abilify(aripiprazol), Leponex(clozapine)

3.1. Indicaties

Psychotische symptomen

Manische episode, sterke opwinding, agressie

Borderlinepersoonlijkheidsstoornis, slaapstoornis

3.2. Bijwerkingen

Initiatiefverlies, emotionele afvlakking, sufheid, slaperigheid en duizeligheid (laatste 3 vooral in het begin)

Bewegingsstoornissen: tremor, stijfheid, verhoogde spierspanning, spierkramp, bewegingsdrang.

Droge mond, wazig zicht bij lezen, obstipatie en moeilijk plassen.

Gewichtstoename, stuipen, hartkloppingen, lage bloeddruk bij plots opstaan. Stijging hormoon prolactine wat kan leiden tot melkvoed en galactorroe en stop menstruatie bij vrouwen en impotentie bij mannen.

Leverfunctiestoornissen, maag-darmklachten, depressie, erectie-, ejaculatie en orgasmenstoornissen.

3.3. Enkele weetjes

-Antips. hebben het mogelijk gemaakt dat mensen niet meer als beesten moeten opgesloten worden, wat vroeger in de regel gebeurde. Daarom in de regel stimuleren het middel te blijven innemen, ondanks vervelende bijwerkingen. Psychose moet tegen welke prijs dan ook voorkomen worden.

-Bij stop van antips. voelen mensen zich in de regel wat beter, actiever en concluderen het dus niet meer nodig te hebben. Echter na enkele weken treedt de terugval pas op.

-Antips. hebben tijd nodig om effect te hebben. Hieronder een gemiddelde effect:

na 2 weken: onrust onder controle

na 4 weken: stemming (angst, apathie, depressie,..) onder controle

na 8 weken: wanen en hallucinaties onder controle

4. Stemmingsstabilisatoren

-lithium (=zout): meest vertrouwde en mogelijks meest effectieve middel maar regelmatig bloedprikken nodig omwille van groot risico op overdosering.

(Priadel, Camcolit)

-Tegretol(carbamazepine) en Depakine(valproaat) (=anti-epileptica)

-Zyprexa(olanzepine), (Seroquel)quetiapine (=antipsychotica)

4.1. Indicatie

Onderdrukken, voorkomen van manische en depressieve episoden bij manisch-depressiviteit.

4.2. Bijwerkingen

-Lithium: Voorbijgaand: dorst, tremor, vermoeidheid, spierzwakte, misselijkheid, lichte diarree, vocht

vasthouden. Blijvend: veel drinken, veel plassen, verminderde werking schildklier (evt vergroting), gewichtstoename, concentratie en geheugenstoornissen. Vroege intoxicatiesymptomen: braken, diarree, grove tremor, stoornis in coördinatie/ praten, duizeligheid, sloomheid.

-Valproaat: moeheid, tremor, coördinatiestoornis, misselijkheid, diarree

-Carbamazepine: misselijkheid, braken, maagkramp en diarree, vooral in het begin van de therapie.

Frequent gewichtstoename. Toename of afname van de eetlust. Tremor. Sufheid, slaperigheid, apathie en coördinatiestoornis. Verlengde stollingstijd bloed.

4.3. Enkele weetjes:

-Idem zoals bij de antips. geldt dat manie kost wat kost vermeden moet worden en de inname van de medicatie gestimuleerd moet worden.

5. Medicatie tegen ADHD

-*methyfenidaat (Ritalin): werkt meteen, maar is ook weer snel uitgewerkt.*

(Concerta): werkt meteen en werkt hele dag.

-*atomoxetine (Strattera): werkt pas na een 6tal weken maar lijkt natuurlijker gevoel te geven.*

-*bupropion (Zyban): ook gebruikt bij stoppen met roken en bij depressie.*

5.1. Indicatie

ADHD: concentratiegebrek, hyperactiviteit, impulsiviteit

5.3. Bijwerkingen

-*Methyfenidaat:* Hoofdpijn, maagpijn, verminderde eetlust, gewichtsverlies, slapeloosheid, nervositeit, moeheid, hypertensie, maag-darmklachten, spreekdrang, droge mond, tics, duizeligheid, bewegingsstoornis, hyperactiviteit, hartkloppingen, emotionele labiliteit, angst, depressie, verlies van hoofdhaar, jeuk, gewrichtspijn, koorts. Soms psychotische verschijnselen.

-*Strattera:* afgenomen eetlust, gewichtsverlies, buikpijn, braken, obstipatie, misselijkheid, griepachtige verschijnselen, vroeg wakker worden, geïrriteerdheid, stemmingswisselingen, duizeligheid, slaperigheid, jeuk, 'rash', vermoeidheid.

5.3 Enkele weetjes

-Ritalin is niet verslavend maar voldoende hoog gedoseerd kan het andere verslavingen voorkomen.

-De nodige dagdosering van Ritalin is individueel erg verschillend en kan variëren van 60mg tot wel meer als 160mg per dag.

-Ritalin bouwt zich niet op in het lichaam: het is er in en ook meteen weer uit.

-Een goede medicamenteuze behandeling van ADHD kan betekenen dat iemand geduldiger wordt, minder snel boos is, beter kan nadenken en zo zijn gedrag beter onder controle heeft. Mensen met ADHD hebben een slechtwerkend 'remsysteem' in de hersenen. De medicatie 'stelt de remblokjes bij' zodat het resultaat meer controle is over gevoelens, impulsen.

Samengesteld door Guy Thijskens

Voor meer info over medicatie: <http://www.fk.cvz.nl>